

# DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

## GOSPODARSTVO.

Kdaj naj se trte vprvič žveplja in kako?

Že nekaj let pojavlja se tudi po naših dolenskih vinogradih takozvana grozdna plesen. To je bolezen, katero povzročuje glivica — plesnobne narave, in kateri latinski „oidium tucherii“ pravimo. Ako te glivice ne vničujemo, ako jo kar v nemar pustimo, uniči nam, ako nastopi v veliki množini, v prvi vrsti grozdje. Ako se pa več let zaporedoma prikaže in nismo proti njej ničesar ukrenili, uniči tudi trte. Po tej glivici napadeno grozdje postane najprej sivo kakor bi bilo s pepelom potreseno, pozneje počrni in konečno mu jagode razpokajo ter se posušé. Tako napadena trta pa postaja od leta do leta slabša, dasiravno jej je sicer dobro postreženo, in konečno neha rasti. V Italiji razsajala je ta bolezen v prejšnjih letih, ko še niso poznali pravega sredstva proti njej, namreč žvepljanja, tako silno, da v dostih krajih niso niti za cerkveno uporabo dovolj domačega vina pridelovali, kajti vse trte je nehale kar skraja rasti in roditi. No, odkar se je pa izvedelo, da je žvepljanje prav dober pripomoček zoper to bolezen, in ko so ga pričeli sploh uporabljati, prideluje se v Italiji zopet čuda vina.

Da bi pri nas na Dolenjskem ali pa na Štajerskem ta bolezen kdaj v tako pogubni meri nastopila, kakor je nekdanj v Italiji, je pač izključeno. Pri nas v našem podnebju niso glivici „oidium tucherii“ tisti pogoji in v toliki meri dani kakor v Italiji. Da je pa pri vsem tem po njej povzročena škoda tudi pri nas lahko ne le znatna ampak kar naravnost velika, o tem se prepričati, imeli smo v prošlih letih že večkrat priliko. In ako jo zanemarjamo, ako proti njej premalo ali pa še celo ničesar ne ukrenemo, postati utegne v bodočnosti vendarle jako škodljiva. Zato opozorujemo naše vinogradnike že zdaj na njo in jih prav prosimo, da se nikar ne zanašajo, da je znabiti prihodnje leto ne bo. To utegne marsikdo tembolj storiti, ker je v prošlem letu prav v mali meri nastopila. No, pozabiti pa ne gre, da jej v prošlem letu naše vremenske razmere nič kaj ugodne niso bile, presuho vreme smo imeli. Sam Bog vé, kako bode z njo letos. Mogoče je, da ravno nasprotno, da jej bodo vremenske razmere prav ugodne in da nam povzroči veliko škodo — ako se jej ne upremo. Zato, vinogradniki, bodite previdni in kupite si o pravem času potrebnega žveplja, potrebne priprave za žvepljanje. Za prvo žvepljanje, katero je najizdatnejše, so priporočljive tako zvane „žvepljalne pušice“, kakoršne se za par grošov pri vsakem

kleparju v Novem mestu dobé. Mehovi so za prvo žvepljanje odločno prepotratni, ker veliko preveč žveplja brez vsega haska v zrak razprše. Vprvič žveplja naj pa vsak vinogradnik brez izjeme koj takrat, ko dosežejo pognanki na trtah dolgot 5 do 6 cm., koj ko postane torej zarod na trtah jasno vidljiv. Žveplja pa naj vsak tako močno, da bode žveplo prav dobro na pognankih videti, da bodo pognanki rumeni. Prvo žvepljanje je, kakor rečeno, najizdatnejše, zato nikar ga zanemariti!

### Pridelujmo več krme!

Naša Dolenjska ni bogata na travnikih. Njej primanjkujejo tiste nizke in ravne lege, ki so tako izvrstne za travnike in za živinorejo. Naš svet je gričast in valovit. Ali kar imamo pri nas dobrega, je to, da je naša zemlja travorodna in prav pripravna za pridelovanje krme. Naše podnebje je vlažno in tudi naša ilovnata zemlja, ki pokriva večji del naših dolenskih pokrajin, je ugodna za pridelovanje krme. Najboljši dokaz, da je naša zemlja res travorodna, nam dajejo razne plevelne trave, ki se prikazujejo med našim žitom in ki živo pričajo, da ima zemlja vse potrebne pogoje za rast trave. Tej njeni travorodnosti je tudi pripisati, da se žitna strnišča in deteljišča tako hitro zarastejo s travo. Ta ugodni položaj naše Dolenjske za pridelovanje krme moramo z naprej bolj izkoriščati kakor smo bili dosedaj vajeni. Treba je, da se otresemo naše starokopitnosti in da se z vso potrebno voljo poprimemo pridelovanja krme! S tem se bo po mnogih naših krajih obrnilo vse kmetijstvo na bolje!

Največ bo pridobila s pomnoženim pridelovanjem krme naša živinoreja, ki je za naše kraje največjega gospodarskega pomena in glavni steber vsemu kmetijstvu. Že sedaj nam prinaša živinoreja največje in najbolj gotove dohodke. Ti dohodki se dajo pa še izdatno povzdigniti, ako bodemo pridelovali več krme, kajti zadostna in dobra krma je glavni pogoj za rejo lepe, dobre in dragocene živine.

Pa ne samo živinoreja bo postala bolj dobičkonosna, ampak tudi poljedelstvo bo s tem veliko pridobilo. Z boljšo živinorejo se bo pridelovalo več gnoja in boljšega gnoja. To je pa glavna stvar. Kolikor več bomo imeli gnoja, toliko lepše vspehe bomo dosegli tudi na njivah. S pridelovanjem obilnejše krme in razširjenjem živinoreje napravili bodemo lahko toliko gnoja, da ga bo dosti za njive in travnike. In to bodi tudi naš cilj! Stoprav potem bodemo postavili vse naše kme-

tijstvo na tisto zdravo podlago, ki je za vspešno gospodarstvo in za napredek neobhodno potrebna.

Dokler pa manjka gnoja in krme, strada polje in živina.

S pomnoženim pridelovanjem krme bomo pa tudi v našem gospodarstvu lažje izhajali, ker nas ne bodelo tako lovilo, kakor nas sedaj lovi. To velja posebno za večja posestva. Za pridelovanje krme je treba primeroma najmanj delavnih moči, to pa je čimdalje bolj uvaževati v današnjih razmerah, ko se naše najboljše delavne moči trumoma izseljujejo in ko se odteguje kmetijstvu vsak, kdor le more. Kakor vidimo, obeta pridelovanje krme v naših razmerah zares najugodnejše posledice za napredek kmetijstva, in zato si ne moremo kaj, da ne bi našim Dolenjcem zopet in znova priporočali: Pridelujmo več krme!

### Našim gospodinjam in mlekaricam!

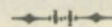
Sedaj ob zeleni krmi bo zopet več mleka pri hiši. Treba bo delati puter (presno maslo) in maslo, da se mleko v prid obrne. Najmanj dobimo za mleko, če moramo delati maslo, veliko bolj se nam izplača mleko, če delamo puter in ga dobro prodamo. Puter je dandanes jako priljubljeno živilo, ki se po mestih rado kupuje in tudi dobro plačuje. Po mestih ga dandanes toliko potrebujejo, da ga primanjkuje. Seveda mora biti puter dober in okusen, da gre v denar. Če je slab, ga nihče ne mara, tudi za nizko ceno ne. Prav v tem pogledu se godé pa pri nas po deželi še razne in velike napake. Ko bi naše gospodinje malo bolj pazile na vse, kar treba pri napravi putra, bi ga zmerom lahko prodale. Dokaz temu so tiste naše gospodinje, ki prodajo putra, kolikor ga prinesó na trg, ker ga znajo res dobro napravljati. Ali premnogo je takih gospodinj, ki morajo puter nazaj nositi in doma topiti v maslo.

Najnavadnejše napake, ki jih opazujemo pri putru, so sledeče: 1.) da je smeten in umazan. Če se najdejo v putru dlake in druge smeti, potem gotovo ni okusen; 2.) da se preveč sveti. Na videz masten puter ne vzbuja nobene slasti. Ta napaka se pokaže, če se gnete premehak puter. Tak puter ima navadno tudi še dosti vode v sebi; 3.) da je premehak in mazav. To je v poletnem času ravno taka napaka kakor je po zimi, če je puter pretrd in drobljiv. Premehak puter dobimo, če smetano premalo ohladimo, pa tudi zaradi tega, če puter preveč gnetemo; 4.) da je puter slabega okusa in duha. Ta napaka se rada primeri, če smo premalo snažni! Kdor je snažen, kdor pazi na čistoto pri vseh mlekarskih opravilih, ta bo dobival tudi snažen in okusen puter; kdor pa na snago premalo gleda, ta nimaokusnega mleka ne putra. Slasten puter je mogoče dobiti le iz popolnoma čistega in zdravega mleka. Če je mleko nasmeteno, če ima mleko slab in neprijeten okus, ga mora dobiti tudi puter. Zato pa treba največje snage pri mleku! Vsled nezadostne snage pri mleku dobi puter pogostoma duh in okus po hlevu oziroma po gnoju. V zakajenih prostorih se pokaže neprijeten okus po dimu, v zaduhlih prostorih zaduhel okus. Razen tega je puter lahko raskavega, ostrega in rezkega ali pa grenkljastega okusa. Mleko od krav, ki so že zelo breje, daje zmeraj pokvarjen puter, neprijetno raskavega okusa. Proti koncu brejosti se mleko ozir. smetana tudi umesti (spiniti) ne

da. Oster in rezek ali pa grenkljast okus pa prihaja najraje od slabe in pokvarjene krme.

Vse to so napake, ki znižujejo vrednost putra in katerih se morajo naše gospodinje ogibati. — Dober, fin puter se mora že po svoji vnanjosti odlikovati, zlasti pa po svojem okusu in duhu. Fin puter mora imeti značilen, prijeten okus po orehih in močan, svež duh, ki se razvije pri kisanju smetane. Razen tega mora biti seveda popolnoma čist in značilne, malo svetle, belo-rumenkaste in enakomerne barve, brez vseh lis ali marog. Nadalje mora biti ravno prav trden in tako zgneten, da se ne pokaže nobena kapljica vode ali pinjenca, če ga prežemo. Tak puter je dober in trpežen in se da na hladnem kraju tudi po teden dni dobro shraniti. Ko bi naše gospodinje tak puter napravljale, bi ga zmeraj lahko prodale in naj bi ga imele še toliko. Za slab puter se pa nihče ne trga. — Zato pa polagamo danes našim gospodinjam in mlekaricam na srce, da se potrudijo z vso potrebno snažnostjo, s hlajenjem mleka in smetane itd. napravljati tak puter, da ga bodo odjemalci radi kupovali. Če znajo nekatere gospodinje izdelovati fin puter, zakaj bi ga druge ne znale? Dokler nimamo mlekarskih zadrug, ki bi naše mleko podelovale v mlečne izdelke, toliko časa moramo sami skrbeti, da se mleko dobro v denar spravi in to je v poletnem času še najbolj na ta način mogoče, da napravljamo fin puter in ga prodajamo po naših mestih in trgih.

Na kaj vse je pa paziti našim gospodinjam in mlekaricam še sicer pri izdelovanju putra, to hočemo povedati v nekaterih prihodnjih člankih.



### Politični pregled.

Dne 17. aprila se je vršila nadomestna volitev dveh poslancev iz veleposestva za kranjski deželni zbor. Izvoljena sta bila dva Nemca grof Margheri in graščak Galle. Da sta izvoljena Nemca, krivo je vodstvo slovenske liberalne stranke, ki je zavrnilo ponudbo katol. narodne stranke, naj bi pri ti volitvi obe slovenski stranki postopali vzajemno proti Nemcem. Tako tesna je že torej zveza slovenskih in nemških liberalcev, da slovenski narodnjaki popolnoma pozabljajo, da, kar naravnost izdajajo Slovenstvo. Seveda, kaj družega je za narodnost piti in jesti in plesati, kaj družega pa spet za narodnost vspešno delati. Prvo zna kmalu kdo, drugo pa se malokomu ljubi, ker nič ne nese. Poznamo te „narodne može“! — Sad te izdajavske zveze je tudi ločitev jeseniške in savske šole, kar bo Slovenstvu na Jesenicah v veliko škodo, v to ločitev je privolil kranjski deželni šolski svet, ker so tudi nekateri slovenski udje dež. šol. sveta glasovali za to.

Državni zbor se snide 3. t. m.; zboroval bo do začetka julija.

Prej ali slej bomo slišali, da se bodo v avstrijskem ministerstvu izvršile neke izpremembe. Ko bi ne bil ministerski predsednik baron Gauč obolel, bi se bilo to že gotovo zgodilo.

Jako ljubeznjive so razmere med Avstrijo in Italijo. Ko je zadnjič napil laški kralj nemškemu cesarju, Avstrije ni omenil, kakor smo pročali. Seveda so bili naši može nekoliko osupnjeni, kaj to pomeni. Da bi

pa svet ne mislil nič hudega, sešla sta se v Benetkah zadnje dni aprila avstrijski minister grof Goluchowski in novi laški minister Tittoni. Govorilo se je tudi o tem, da pride ravno ob istem času tja nemški cesar. No, potem bodo pa spet krpali „trozvezo“, da bodo „prijateljski odnosi obstajali tako pristržni“ (tako se radi izražajo državniki) — kako dolgo? vsaj toliko časa, da se Italija pošteno pripravi za vojsko. In da bodo Avstrijci zamudili pripraviti se nanjo, je jako verjetno! Premislite! Naša država da graditi ob laški meji nove trdnjave, to je res. A kdo jih gradi? Delavci iz laškega kraljestva, med njimi je gotovo kak preoblečen laški častnik. V bohinjškem predoru, ki bi bil v morebitni vojski z Italijo velikanskega pomena, sedaj iščejo dinamita. Raznesla se je namreč govorica, da so Lahi iz kraljestva v predoru med kamenje nabasali dinamita, in sedaj bodo morali kamen za kamnom preiskati. Železnični most čez Sočo pri Solkanu je stal 200.000 K. Tam en dan se je nenadoma ob belem dnevu vnela dinamitna patrona, in da niso požara opazili ob pravem času, bi bil zgorel ves most, in otvoritev železnice bi se bila zakasnila za par tednov. Dinamitno patrono so tja skrili italijanski delavci. Avstrijske bojne ladje grade skoraj brez izjeme sami laški inženirji ali delavci. Kaj pa potem pomagajo nove bojne ladje, katerih misli Avstrija napraviti za 15 milijonov kron! Kdor hoče to čudno razmerje razumeti, mora reči samo dvoje: ali so nekateri ljudje tako — recimo prav milo — otročje priprosti, ali pa vražje hudobni.

Razpor z Ogrji še vedno ni poravnan.

Bilo je upanje, da se združita Srbija in Bolgarija ter pomagata Makedoncem nasproti Turčiji. Sedaj sta se pa ti dve državi spet odtujili med seboj. Bržčas je posegla vmes evropska politika, ki mirno gleda nasilje Turkov napram kristjanom.

Rusija bo znabiti vendar le dobila ustavo ali nekaj podobnega. Potem utegne zavladati mir, katerega še vedno ni.

Iz vojske na vzhodu še ni posebno znamenitih poročil. Novi nadpoveljnik Linevič hoče svoji armadi dati počitka in jo ojačiti, predno se spet spopade z Japonci. Na morju pa se oba poveljnika lovita sem in tje, in nihče prav ne ve, kje da sta. Gotovo čaka Roždestvenski, da dojde novo brodovje, ki je vodi admiral Nebogatov. Potem se pač vname pomorska bitka, kakoršne svet še ni videl.

## Obrtnikom — rokodelcem.

(Konec.)

Nikdar se pa ne izgovarjaj: živel sem brez tega dosedaj in bom dokler še živim. Ako se pa kateri mlajših poteguje za dobre in koristne stvari, ga zopet zasmehuješ kot duševno revo, ki niti ne zna, da je na svetu in ga še vrhu tega sovražiš. Ako se bo povsod tako nasprotovalo, veruj mi, da bomo izkopali samim sebi prezgodnji grob. Toraj proč s takimi nazori, poprimimo se vezi ljubezni, delujmo v ljubezni eden za vse, vsi za enega, pomagajmo drug drugemu, podpirajmo istega in mu izkazujmo spoštovanje za trud, ki ga žrtvuje za nas. Na ta način si pridobimo prijateljev izven našega stanu in tudi v našem stanu si tako vzbudimo zavodnih mož obrtnikov, kateri bodo znali pogumno nastopati za naše pravice. Ne zaničujmo sami sebe, ampak spoštujmo se med seboj, ako hočemo, da nas bodo spoštovali tudi drugi.

Kadar bode med nami vzajemnosti in ljubezni dovolj, potem smemo pričakovati koristi od združenja. Na vsak način je združenje predpogoj, da zamoremo spoznati in ceniti strokovno in duševno zmožnost posameznika. Na ta način se spozna marsikaterega za prijetnega družabnika, ki je tudi ukaželjen, ki si zamore um razbistriti le v družčinah in tako prične trezno razmišljevati položaj v katerem se nahaja. Zato je umestno, da bi se osnovala po celi deželi obrtne zadruge za posamezne sodne okraje mešovitega sistema. To so take zadruge, v katerih so zapopadene vse obrti, katerim namen je vsem obrtnim strokam dajati nasvete, varovati njih koristi, ter jih zastopati na merodajnih mestih. Napravljati red med člani, to je, da se vodi pravilno učenje vajencev, da se skrbi za njih izobrazbo, dalje, da se priporočajo za samostojno izvrševanje obrti le sposobni pomočniki in da se vsem takim zabrani izvrševanje, ki niso upravičeni. Umestno je nadalje, da se poleg teh združnih točk osnujejo bolniške blagajne mojstrov in pomočnikov, razun teh so dopustne še razne druge naprave, katere so vse za povzdigo in korist obrtnega stanu. Kadar so člani dovolj zavedni v združništvu, bodo sami delovali na to, da se pomnože koristne naprave, katere naj jim donajajo potom združenja koristi in dobička, katerega ni možno doseči izven združništva. Ne sme se ozir jemati na to, kaj poreče javnost, ako se tudi jedna na novo osnovana naprava ponesreči, enako tudi ni ozira jemati, ako trpi vsled organizacije sama oseba, gledati je treba pred vsem, da se koristi večini. Marsikater razumen veščak je svetoval, naj si obrtniki osnujejo razven produktivnih zadrug še surovinske zaloge. Bolj umestne so kreditne zadruge, za tem surovinske zadruge in zaloge, konečno še le produktivne zadruge. To je nekako skladišče, kamor se shranjujejo obrtni izdelki, ki so na razpolago kupcem. Surovinske zaloge so pa skupne zaloge blaga za vse obrti, do katerih imajo pravico le člani obrtniki. Ako dobi obrtnik ceneni kredit v kreditni zadrugi, nakupi surovin zopet v lastni prodajalni, v kateri se dobi blago po tovarniški ceni, ali po ceni iz prve roke, kakor delajo kapitalisti tovarnarji in slednji, ko izgotovi obrtne izdelke, mesto da bi iste oddajal prekupcem z gotovim popustom, jih odpošlje v združno skladišče, v katerem dobi plačilo brez vsakega popusta. Iz tega se da sklepati, da na izdelek obrtnikov, ako ni član organizovane zadruge, odpade del kapitalistu, ker si izposodi kredit za surovine, del trgovcu, kateri od prodaje surovin živi, del zopet prodajalcu obrtnih izdelkov, kateri jih v promet ali v denar spravljaja, in konečno zadnji del to je četrti del celega zaslužka pripade šele njemu samemu, a ta del je večkrat najmanjši izmed vseh štirih. Ali je potem čudno, da se tako slabo dandanes godi obrtnikom, ki so vredni le imena „novodobnih sužnjev“. Ali je čudno, ako nas velekapital tako uničuje? Ako imaš ti sam, kar se je dosedaj delilo med štiri dele, bodeš brezdvomno imel več dobička, kakor tovarnar, kajti ti sam delaš, oni pa le s tujimi delavnimi močmi. Že tu navedeni dokazi zamorejo najbolj nezavednemu obrtniku odpreti oči in spoznati, da to se da doseči le potom združenja. Ni pa že vse to pot, ki pelje k blagostanju, če tudi je že to uvaževanja vredno!

Ako so v enem okraju člani obrtne zadruge dovolj vzajemni in da je istih več ene obrtne stroke, ki so dosedaj ročno izvrševali svoje izdelke in vse gori navedene olajšave uživali, si lahko pomnože svoje dohodke na ta način, da si v združništvu nabavijo, omislijo strojno delavnico, kjer skupno izvršujejo svoje izdelke. Taki izdelki se izdelajo enako kakor v tovarni kakega žida; razloček je le ta, da se bode posamezni obrtnik potrudil najfineje in najsolidneje svoje delo izvršiti, na katerega je tudi lahko ponosen. Konsument bode vedno raje dražje plačal domačemu obrtniku. Ker se zanaša, da dobi pošteno blago, sme se računati vsaj 10% doplačila na ta način, a vkljub temu bode tudi konsument še na dobičku. S tovarnarji je tako: On ima le tuje delavne moči, če tudi jih ima po več sto, a slednji delavec gleda sam sebi v korist, ne tovarnarju; če delavec v tovarni delo slabo izgotovi, to je njegova najmanjša briga, da le plačilo dobi in da ima zunanjo obliko lepo, če izgubi tovarnar svoje dobro ime (Renomé) in razun tega trpi škodo, to mu ne povzroča nikake vesti. Torej, dragi moj, ako si z menoj vred le površno mislil pri teh dokazih, ali nisi prišel do spoznanja, da si na opisani način ti

gotovo na boljšem kakor vsaki drugi tovarnar. Ti boš lahko spravljal vedno večji dobiček kakor tovarnar, torej boš na ta način dajal lahko ceneje in mu konkuriral, a razen tega imel še več dobička kakor on. K temu pripomorejo stroji, ki so nekaterim trn v peti, in hočejo, da bi se spravili s sveta, kar pa ni mogoče in bi bila tudi največja škoda za sedanji čas, če bi se strojev rabiiti ne smelo. Iz tega sprevidiš, da stroji niso krivi naše revščine, ampak temu je kriva naša nerazsodnost, egoizem in ošabnost, ker se ne maramo učiti, da bi zamogli hoditi s svetovnim preobratom, ki se ne da več ustaviti. Poprimimo se in naj ne sledi svet nam, ampak mi svetu; na ta način se da doseči, da se povrnejo vsaj v nekoliko oni zlati časi, ki nam jih starčki opisujejo. Ne bodimo več zadovoljni s samim razmotrivanjem, poprimimo se naprednega dela tudi mi in vseh pripomočkov, ki nas dovedejo k temu cilju, to naj bode naša resna volja, in vsak korak naj nas vodi v združenju h konečnemu cilju. Obrtnik.

## LISTEK.

### Košček življenja.

(Konec.)

Sin priprostega naroda je bil ta bolnik, a bilo je v njem nekaj plemenitega, hvaležnega, ljubeznivega. Sestra Filomena je to kmalu spoznala in obžalovala je predsodke tako zvanih „boljših, višjih“ stanov, ki so trdno prepričani, da morejo in smejo samo oni imeti lepe lastnosti duha in srca. In ko je sedeč ob bolniški postelji, mislila na čase, ko je živila še med svetom, pa je primerjala razne „junake sveta“ temu mladeniču, spoznala je, da biva prava plemenitost pogostneje pod uborno streho ko v prelestnih salonih mogotcev.

Dokler je bil zdrav, učil se je ključavničarstva. Kos železa je padel nekoč nanj in mu prizadel globoko rano. Da se ta rana kar ni hotela zaceliti, je bila bržčas vzrok prenašanja k tuberkulozi. Prenašal je hude bolečine, prenašal to vjetništvo, prenašal dolge, strašne noči tako mirno in udano, kakor da mora vse tako biti in ne drugače. Otroško pobožno je molil s sestro Filomeno ter poljubil nje roko, to roko, ki je tako rahlo in oprezno zavezovala njegove rane, ki je tako varno vzdigovala in podpirala shujšano truplo, tako dobrohotno, držala in hladila bolečin vroče roke. V dolgih mukopolnih tednih postal je nje otrok, nje otrok po usmiljenji, požrtvovalni ljubezni.

In sedaj vojskovala je ž njim zadnji boj, in spet se je razlegal nje mehki, mirni glas po razbeljeni, zaduhli izbi: „Moj Jezus, usmiljenje!“ — „Jezus, Tebi živim, Jezus, Tebi umrjem, Jezus, Tvoj sem živ in mrtev!“

Strah umirajočega naraščal je vidoma. Roke so hlastno sem ter tja nekaj iskale po rudeči odeji. Proseče so se ozirale njegove oči po obrazih poleg stoječih ljudi. Videlo se je, kako se je polagoma pogrezal, vdiral v brezno onemoglosti in slabosti.

A mladost se je borila za življenje: spet in spet je zaplapolal nje ogenj, spet in spet so se dvigala prsa ter lovila sapo in življenje.

Od zvunaj pa je prihajal glas življenja v sobo smrti, prihajal s kričeč in polno resničnostjo. Težki tovorni vozovi so hreščali in škripali po kamnitem tlaku; lajnar je na bližnjem dvorišču vrtil svojo lajno, vmes pa je bilo slišati petje in skakanje veselih, rajajočih otrok. Zvonec električne železnice je zvonil vsak hip, nedaleč nekje pa je hripavo pel in ukal pijanec. In sestri Filomeni se je vse to zdelo nepopisna surovost, ki moti mir smrti. Bolnik bržčas vsega tega ni več slišal, a njo je bolelo, bolelo tem bolj.

Ob dveh popoldne prišla je druga sestra, da mesto nje prevzame službo pri bolniku. Kako rada bi bila ostala; prav težko ji je bilo to pot ubogati, a ubogala je vendar le in šla, saj je bila obljubila biti pokorna, če treba tudi do smrti.

Šla je po ozkih, izlizanih in izhojenih stopnicah in dolgih, mračnih hodnikih te stare, večkrat prezidane hiše. Duri ubožnih stanovanj bile so z večine na stečaj odprte, povsod nesnažnost in nered, slab zadušljiv zrak, povsod premalo luči, zraka in prostora: kakor nalašč gnjezdo boleznij in nenravnosti.

Sestra Filomena je vzdihnila, ko je videla življenje s te strani, a v nje mislih so jo motili klici: „Bog plačaj!“ — „Bog z vami!“ — „Pozdravljeni!“ klici hvaležnosti, ki so prihajali skozi odprte duri. Ti otroci ubožstva so dobro poznali svojega angelja.

Mali otroci so ji pritekli nasproti in ji poljubljali roko in rekali: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Starci in starke pa so s svojimi medlimi očmi prijazno gledali za njo. Mnogo blagoslova je bilo na nje potih.

In ta blagoslov ji je pospešil korake. Hodila je kakor na perutih, čeprav je bila vsled prevelikega dela silno utrujena. Ta blagoslov je ni zapustil, ko je stopala po vegastem tlaku starega mesta ter se bližala živahnemu življenju glavne ceste, preko katere je morala iti, da dospe v svoj samostan. Ta blagoslov jo je obdal z nevidnim zagrinjalom, da ni videla drznih pogledov in ni slišala pouličnih podlih besedij. Blato in prah in umazanost življenja vse to se je ni dotaknilo.

In vendar je videla sestra Filomena, ko je s povešenimi očmi stopala ob dolgih krasnih palačah mnogokaj: blesteče in svetleče kočije, bogato opravljene strežaje, na mehkih blazinah sedeče elegantne dame, katere so spremljali dvorljivi častniki. Slišala je rezgetanje krasnih konj, in vedela je, da je danes velikanska poletna dirka, katera na enem prostoru združuje vso nobleso in imenitne mestne gospode.

Ni še dolgo tega, odkar je sama se tako peljala ven na dirkališče, vsa srečna in radostna ob strani zalega in res plemenitega častnika. Kar žarelo ji je veselje iz lic in oči, ko je stala ob pregraji, in gledala, kako krasno jaha njen zaročenec v drznih skokih in premaguje oviro za oviro: vse na nji se je smejalo. Pa morala je tudi videti, kako je konj hipoma padel na prvi dve nogi in je jezdec v strašnem sunku zletel konju čez vrat na trda tla, da so ga odnesli z zlomljenim tilnikom, a so drugi brezčutno drvili mimo njega dalje proti cilju. Takrat je za trdno mislila, da je končano nje življenje, umorjeno nje srce, da je bodočnost za nje le tema in groza. Smrt bi ji bila prav prišla, a prišla ni; premagala in prestala je hude ure, britke dneve, tožne tedne in čez leto dnij je bila zdrava na duši in telesu.

A v svet se ni vrnila, ni šla več za njegovimi užitki in radostmi in zabavami. Ko je imela dovolj moči spet misliti jasno, obrnila se je k svetu, ki leži daleč stran od velike, široke ceste mode, športa in elegantnega pobijanja časa — preostanek svojih dnij je darovala Bogu in njim, ki so mu najljubši bratje: revežem. Revna je postala sama, da je bila pri revnih.

Sestra Filomena je slišala drdranje kočij, topot konjskih kopit in vesele, razburjene glasove ljudi: grozni dogodek se je živo pojavil v nje spominu. Zahvalila je Bogu, da jo je po hudih bolečinah privedel do tega, da je spoznala njegovo voljo. Huda je bila nje pot, čuden nje cilj: a zanjo je bilo prav in dobro.

Večer se je spuščal na zemljo, ko je sestra Filomena spet stopila k postelji umirajočega dečka. Blizu je že konec in boj preneha kmalu. Še je vjela njegov zadnji, hvaležni pogled, še je držala mrzle oledenele roke njegove in videla, kako je sveti mir Božji počasi legal na mlado, trudno, bolečin spачeno lice, ki je postajalo vedno lepše in duhovitejše: duh se je osvobodil, telo pa je upadlo.

Ko je oskrbela mrtvega, skrbela je za žive s prisrčno tolažbo, ki jih je navdajala z mirom in udanostjo. Živim in mrtvim je bila tolažba. Zakaj? Odkod je dobila to moč? Taki morajo biti samo oni, ki so samega sebe popolnoma popustili, kojim je revščina veselje, trud, vžitek, žrtev, sreča in smrt zanje nima strahu. Zamenjala je veselje sveta za bolečine sveta in našla mir, katerega ne razumemo in ga tudi ne znamo prositi.

## Domače vesti.

(Predsednik) c. kr. okrož. sodišča v Novem mestu, blag. g. dr. Jakob Kavčič, prevzel je svoje uradne posle dne 17. aprila.

(Osebne vesti.) Finančni minister je imenoval geom. II. reda Alfonza viteza Gspana v Krškem in Matevža Čeprničiča v Trebnjem geometrom I. reda v desetem činovnem razredu.

(Umeščen) je bil 25. aprila č. g. Josip Borštnar na župnijo Rako.

(Premeščena) sta čast. g. Anton Tomelj, kapelan v Črnem vrhu nad Idrijo, v Radolico, in čast. g. Josip Pravhar, kapelan v Semiču, v Črni vrh nad Idrijo. — Čast. g. Martin Stular, 2. kapelan v Semiču, postane 1. kapelan ondi.

(Umrli) je dne 17. aprila t. l. čast. g. Simon Smittek, župnik v Kresnicah pri Litiji. Pokojnik je bil rojen 26. okt. 1865, in v mašnika posvečen 19. julija 1890. Kot kaplan je služboval v Leščah, na Vrhniku, v Mošnjah, v Kropi, kot kurat v Begunjah, kot župnik pa od l. 1895 do 1900 v Dobovcu, odslej pa v Kresnicah. Bolehal je že dlje časa. Pogreb je bil dne 19. aprila.

(Podeljene so župnije:) Preloka, č. gosp. Matiju Kaduncu, tamošnjemu upravitelju, Sava, č. gospodu Antonu Koblarju, ekspozitu na Gori pri Sodražiči, Lašče, č. gosp. Jakobu Ramovšu, deficientu na Primskovem pri Kranju, Svibno, č. g. Petru Koprivcu, kapelanu v Radolici, Hotič, č. gosp. Janezu Hromcu, župniku na Šenturški gori, Stranje, č. g. Jožefu Cegnarju, ekspozitu na Vrhpolju pri Moravčah.

(V Črnomlju) otvori dne 1. maja notarsko pisarno g. Oton Ploj.

(Deželnozbornske volitve v veleposestvu.) Dne 17. aprila t. l. sta bila izvoljena deželnima poslancema iz veleposestva na Kranjskem, in sicer soglasno s 56 glasovi gospoda Rudolf grof Margheri, c. kr. deželnovladni svétnik v p. in graščak v Starem gradu pri Št. Petru, ter gospod Fr. Galé, graščak v Bistri pri Borovnici.

(V bolnico usmiljenih bratov) v Kandiji pri Rudolfovem je bilo sprejetih meseca marca 179 bolnikov, koncem februarja jih je ostalo 91, skupno število oskrbovanih je bilo 270. Izmed teh se je odpustilo 123 ozdravljenih, 40 zboljšanih in 14 neozdravljenih. Umrlo jih je 5. Oskrbovalnih dni se je nabralo v mesecu marcu 3073. V oskrbovanju ostalo je 88 bolnikov.

(Otvoritev vrta) s koncertom priredi hotel Koklič v Rudolfovem v nedeljo 7. majnika ob 4. uri popoldne. Vstopnina za osebo 40 vinarjev. Svirala bode uniform. mestna in meščanske garde godba. Ob slabem vremenu preloži se koncert na prihodnjo nedeljo.

(C. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlju), v katerem okraju imajo mnogi vinogradniki to neverjetno nespametno navado, da na ameriški podlagi cepljene večletne trte zopet grubajo, tako da pride evropski (domači) les trte zopet v zemljo, izdalo je ravnokar sledeči razglas: Ker se je po državnih strokovnjakih opazilo, da vkljub svarilu, ki se je že tudi tem potom izdalo, še zmiraj nekateri gospodarji grubajo evropski trtni les pri cepljenih trtah, se vsled ukaza c. kr. deželne vlade v Ljubljani vinogradniki še enkrat resno opominjajo, da naj grubanje domačega trtnega lesa opustijo, ker se, kakor izkušnje kažejo, na koreninah, ki se razvijejo iz istega lesa, zopet močno zaredi trtna uš, katera take grobenice prej ali slej vniči, med tem ko cepljena materna trta vsled teh grobenic zelo oslabi, da, lahko celo pogine. Na ta način pride gospodar tekom nekaj let ob ves, z velikim trudom in z velikimi stroški napravljen vinograd. Onim vinogradnikom pa, ki so prejeli državno brezobrestno posojilo, se tem potom naravnost strogo ukazuje: 1.) Da grubanje domačega (evropskega) lesa cepljenih trt takoj opuste; 2.) da morebitne grobenice med delavnimi vrstami v vinogradih, ki so napravljeni s pomočjo takega posojila, takoj odstranijo; 3.) da morebitne grobenice, ki so jih bili napravili tekom zadnjih let v vrstah samih, takoj odrežejo od materne (ameriške, cepljene) trte, tako da jim grobenice moči ne jemljejo. Kdor se bo tem naredbam protivil, temu se bo brezobrestno posojilo odtegnilo in se bo zahtevalo, da ga nemudoma vrne. Priporočamo našim čitateljem, da vzamejo vsebino tega razglaša na znanje in da se tudi po njej ravna, ker si z grubanjem domačega trtnega lesa le sami škodujejo.

(Poneverjenje na pošti.) Naše kmečko ljudstvo na deželi ima grdo in kaznjivo navado, da pošilja majhne svote denarja v navadnih pismih, ne da bi jih rekomandiralo ali da bi jih posebej, bodisi po poštnih nakaznicah ali v denarnih pismih izročevalo v odpošiljatev, hoteč s tem sebi nekoliko novčičev prihraniti, pošto pa seveda za isti znesek

prikrajšati ozir. ogoljufati. Da to zlasti pismonoši in drugi poštni uslužbenci vedó in da hrepené zasačiti take nepravilne in ne dovolj frankirane poštné pošiljatve, je izobraženemu občinstvu znano. Ne tako našemu kmečkemu ljudstvu. Ta grda razvada pa ni v praksi samo pri pošiljatih denarnih svot v Avstriji, ampak naši izseljenci zanesli so jo i v Ameriko in sploh v inozemstvo in od tam jo prakticirajo pri svojih denarnih pošiljatih v Avstriji. Tako pride vsako leto od naših izseljencev mnogo denarja in bančnih nakaznic na denarne zavode, ne da bi se za njih pošiljatev plačalo zadostno pristojbino in ne da bi oddajatelj vedel in imel potrđilo v rokah, da sprejme naslovljenec v resnici v pismu priloženi denar ali bančno nakaznico. Taka navada je pri naših izseljencih splošna. To kaznjivo razvado si je znal nek poštni uslužbenec na vozni pošti med Trstom in Dunajem na kaznjiv način sebi v korist obrniti, da je poštna pisma iz Amerike ukradel, odprl, denarno vsebino seveda obdržal, a prazna pisma je blizu Zidanega mosta proč vrgel, kjer jih je našel nek čuvaj in otroci, koji so vso stvar ovadili orožnikom. Samo iz prvih najdenih 15 pisem se je dognalo, da je bilo v njih nad 7000 K, našli so pa še ostanke nad 80 uničenih pisem. Denar je bil namenjen večinoma v novomeški in črnomaljski okraj in tudi v Istro. Vsa stvar se sedaj preiskuje. Našim ljudem na deželi bodi ta slučaj v svarilo, da ne goljufujejo pošto in da skušajo dognati, katerim je bil denar poslan in da to javijo pristojnim oblastvom.

(Kapiteljska cerkev) dobila je te dni v ladiji nova slikana okna. Prvi dve okni imata doprsni podobi, predstavljajoči Srce Jezusovo in Srce Marijino. Druga okna imajo samo ornamentalno slikarijo. Napravila je ta okna svetovnoznana tvrdka Neuhauser-Jele v Inomostu. Jako primerna so slogu ladije in prav vidno povzdignejo celo notranjščino ladije. Barve so mile; mehka, zelenkasta, očem prijetna svetloba vlada v cerkvi. Posebno ugajate okni v prvih dveh stranskih kapelah. Pridi in poglej!

(Požar na Mirni.) Dne 15. aprila pogorela je hiša in kozolec Antonije Kramar. Nevarnost za druga poslopja bila je zelo velika. Krepko je pomagala požarna bramba iz Št. Ruperta. Kako je ogenj nastal, se ne ve natanko. Posestnica je bila zavarovana.

(Požarna bramba) vdeleži se v nedeljo 7. t. m. ob polu 8. uri sv. maše v kapiteljski cerkvi. Letos se preseli požarna bramba v nove prostore, kateri se bodo zgradili na mestu sedanje mestne pekarije p. d. pečnice. Tedaj se tudi priredi večja slavnost, kar se bo svoječasno udom in prijateljem društva primerno naznanilo.

(Dve nagli smrti.) Iz Studenca pri Krškem: V naši fari pripetili sta se v enem tednu dve nagli neprevidni smrti. V nedeljo dne 9. m. m. je umrl nagle in neprevidne smrti Jos. Felicjan iz Rovišč, star šnopsar. V nedeljo popoldne se ga je napil, zvečer ob 9. uri je bil že mrtev. — V soboto, dne 15. m. m. ponesrečil je pa na Bučki, vračujoč se s škocijanskega sejma, tukajšnji posestnik Mihael Koršenik starejši. Z nekim drugim možem sta se vozila s sejma. Z Bučke proti Radli je silno navzdol. Kar naenkrat utrga se konju naprsna veriga, in konj začne z divjo hitrostjo drviti navzdol. Franc Mandelc iz Impole skoči z voza, se nekoliko pobije, a ne nevarno, Koršenik hoče konja udržati, a ni šlo, in na nekem kanalu vrže moža raz voz, ki se zaplete v vajeti in med kolesa. Konj drvi z vozom in možem naprej, in ko se voz ustavi, bil je Koršenik močno pobit in brez zavesti. Prenesejo ga v bližnjo hišo, hitro pošljejo po gosp. župnika, ki precej pride in ga mazili s sv. oljem. To je bilo ob 4. uri popoldne, in ob 11. uri ponoči je mož umrl, ne da bi prišel k zavesti. Prepeljali so ga precej v Rovišče, kjer je bil pokopan 18 m. m. Mož je bil pošten in je rad hodil v cerkev in k izpovedi. Sveti naj mu večna luč!

(Amerikancem!) Naznanilo se je c. kr. ministerstvu za notranje zadeve, da je ameriški izselilni komisar v Ellis Izlandu odredil, da se izseljenci, ki nimajo potrebnega denarja, ali ni znano, kam potujejo, ne dovoli izkrcanje na ameriških tleh in da se takoj odpošljejo nazaj v domovino. Zato je neizogibna potreba, da se osebe, katere nameravajo odpotovati v Ameriko, že pred odpotovanjem opozorijo na to odredbo, da se taisti izognejo neprijetni in za nje večinoma pogubni deportaciji.

(Blagovestnik.) Nov list, ki ga brezplačno vsiljujejo in v ogromnem številu pošiljajo — krivoverski protestanti iz Ljubljane. In s tem je povedano vse: „Volk v ovčji obleki.“ Prva števila je precej krotka in ima razne hude verske zmote lepo prikrite, zato utegne marsikomu škodovati. Torej pozor in list takoj v ogenj! Tam je pravi prostor zanj! Krivovercu med nami ne bodi prostora.

(Razglednice s Strossmayerjevo sliko je založil trgovec g. Jernej Bahovec v Ljubljani. Slika kaže velikega škofa v zadnjih letih življenja. Priporočamo!

(Zimski tečajji za stavbne obrtnike), ki so se letos prvič vršili na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani, so bili koncem marcija zaključeni. V tekočem šolskem letu je obstajal še samo prvi letnik. Udeležilo se ga je deset obiskovalcev; učni uspehi so bili obče jako povoljni in vsi obiskovalci so razvijali naravnost nenavadno pridnost. V prihodnjem šolskem letu se prično zimski kurzi za stavbne obrtnike pričetkom meseca novembra. V vsak letnik se bode sprejelo približno deset učencev. Sprejemni pogoji so: Starostnajmanj 17 let in učno spričevalo za zidarski, kamnoseški, ali tesarski obrt. Pouk je brezplačen, le pri vstopu je položiti 8 K vpisnine, zato pa dobé obiskovalci vse risalne potreščine zastoj od zavoda. Letošnji obiskovalci so imeli ustanove in podpore v zneskih od 75—100 K. — Na te tečaje s tem opozarjamo naše mlajše zidarske, kamnoseške in tesarske mojstre in pomočnike na deželi, zlasti na Dolenjskem, da bi se jih hoteli v prihodnjem šolskem letu — v jeseni 1905 v obilnem številu udeležiti. Skušnja nas uči, da dajemo v teh obrtih največ in najlepšega zaslužka tujcem zlasti Italijanom, dasi imamo na razpolago i domače obrtnike, ki pa žalibog ne znajo tako temeljito ali strokovnjaško svoje obrti, ker niso imeli dosedaj prilike, da bi se bili i teoretično izšolali. Temu nedostatku odpomoči imajo namen ti tečajji. Prav mnogokrat je pa protežiranje tujcev le plašč, pod katerim se skriva, zavist proti domačinom ali pa dobro ime, ki ga pri nas uživa vsak tujec, če je tudi manj pošten, kakor pa domačin. — Enaki tečajji se hočejo otvoriti tudi za ključavničarje, mizarje in sobne slikarje. — Vsacega domoljuba narodna dolžnost bodi, da podpira naše domače obrtnike, naših obrtnikov pa sveta dolžnost, da najsolidneje spolnujejo naročila svojih odjemalcev, ter da skrbé za nadaljno in boljšo izobrazbo ter s tem zadobe dohodke ter obrtij v svoje roke in jih tujcem odyzamo.

(Današnji list) obsega deset strani.

## Gospodarske stvari.

— (Kakšen pomen ima apno v kmetijstvu?)

1.) Apno pripada onim snovem, ki jih rastline neobhodno potrebujejo za hrano; kjer ni apna, tam ne zraste ni bilka. 2.) Apno v zemlji pospešuje razkrojanje živalskih in rastlinskih odpadkov oziroma ostankov. Take razpadajoče tvarine imenujemo sprštenino, s tujim imenom tudi humus. Sprštenina po vplivu zraka, vloge in gorkote razpada, ter dela poleg vode ter nekaterih drugih spojin ogljikovo kislino, ki je v prirodi zelo važna in iz dušičnatih tvarin amoniak. Apno to pretvarjanje zelo pospešuje ter ob enem pomaga amoniak pretvarjati v solitrovo kislino, važno hranilno snov rastlinsko. 3.) Apno v zemlji tudi zelo vpliva na pretvarjanje rudninskih snovij. Pri teh presnovah postane mnogo rastlinske hrane raztopne, rastlinam lahko užitno, dočim je bila prej trdno vezana ter ne ali pa težko užitna. 4.) Apno ni sprijemno, zato zemljo rahlja, če ji ga primešamo. Težka, že po naravi zvezna prst in pa taka, ki smo jo z gnojenjem, z nekaterimi umetnimi gnojili in s slabim obdelovanjem naredili zvezno, se z apnom zelo zboljša, ker se zrahlja. 5.) Kislo zemljo, ki na nji rasejo le slabe rastline, apno razkisa in jo tako zboljša, če smo ji odpeljali preobilno vlago, da na nji lahko pridelujemo dobre pridelke. 6.) Apno pa ne zboljšuje le zemlje, ampak tudi rastline, ki na nji rastejo. Dočim n. pr. travnik reven na apnu daje zelo slabo krmo, ki po nji živina prej hira kakor uspeva, je krma z apnate zemlje zelo dobra. 7.) Končno rabimo apno tudi v obrambo proti rastlinskim in živalskim škodljivcem, ki se moramo premnogokrat boriti proti njim.

Apno v kmetijstvu.

— (Dolenjsko kletarsko društvo v Novem mestu.) Kakor smo zadnjič na kratko poročali, se je to društvo pri drugem obćnem zboru 13. t. m. razdružilo in sicer zaradi nezadostnih sredstev in premalega zanimanja naših vinogradnikov. Člani društva dobe svoje deleže izplačane v polnem znesku, dočim se prebitek premoženja naloži kot poseben „zaklad za pospeševanje dolenjske vinske trgovine“ in izroči v oskrbovanje kmetijski podružnici novomeški. Ako bi se pa kedaj pozneje ustanovilo še kako tako društvo, preide to premoženje v roke zadnjega. Likvidacijo izvrši dosedanje načelstvo, a že danes opozorima vse p. n. člane, da se izplačajo deleži še le po preteku enega leta, ko se uradno razglasi razdružitev. Tako zahteva zakon.

— (Sredstvo proti vranam.) Zadnjič smo pisali, da je „menig“ dobro sredstvo proti vranam. Kaj pa je „menig“? Menig ni nič drugega kakor „minijum“, katera beseda je v trgovini bolj znana in se sploh rabi. Kdor hoče tedaj „meniga“, naj zahteva „minijum“ in lahko se mu bo postreglo.

— (Zatiranje osata.) Osat je najhujši plevel po naših njivah, zato ga je zatirati dosledno in pri vsaki priliki. Najbolj pomaga globoko in ponovljeno izdiranje pognankov v spomladnem času. S tem se te globoko vkoreninjene rastline najprej oslabé in zatró. Vnanja sredstva, kakor škropljenje ali štupanje mladih pognankov s kako jedko stvarjo, malo koristi.

— (Dobro sredstvo proti lišaju na sadnem drevju, proti listni sušici in grintavosti sadja) je raztopnina modre galice pomešana z apnom, kakor jo rabimo za škropljenje trt. Če sadno drevje tako škropimo kakor trte pa se izgubi lišaj in drevje ostane veliko bolj zdravo in trdno. To je važno v sedanjem času, ko nam drevje tako rado boleha in se mu listje tako rado pali in suši. Škropiti je treba pred vsem v zgodnji spomladi, dokler je drevje golo in se tudi po travi ne dela nobena škoda. Če se škropljenje ponovi, ponovi naj se po košnji. Med cvetjem je pustiti drevje na vsak način pri miru. Ker je slabotno drevje bolj podvrženo boleznim kakor močno drevje, je treba seveda tudi z gnojenjem skrbeti, da ostane pri moči in dobri rodovitosti.

— (Dobra detelja za travnike in večletne mešanice je nokota.) Ta detelja raste pri nas povsod po mejah. Sejana po novih travnikih se odlikuje po tem, da je bolj trpežna kakor kranjska detelja. Domača detelja izgine skoro popolnoma v dveh letih, nokota pa trpi leta in leta in daje prav lepe in dobre košnje. Pripravna je tudi za bolj puste lege. Izkušnje, ki jih imamo s to deteljo, so prav ugodne.

— (Nakup modre galice in žvepla.) Opozarjamo naše vinogradnike, da se preskrbe pravočasno z modro galico in žveplom. Te potreščine naj se takoj naročé in v zadostni množini, da ne bo pozneje kakega pomanjkanja. Bolje je, da posamezniki kaj več naročé in da magari kaj malega ostane, kakor da bi trpeli pozneje vinogradi zaradi pomanjkanja enega ali drugega sredstva.

## Razne stvari.

\* (Kranjska hranilnica) je imela koncem l. 1904 svojega premoženja 9,341.316 K 82 h in je znašalo 13·65% vseh vlog. Naloženega denarja je imela 68,414.544 K in sicer izposojenega 36,697.825 K, v vredn. papirjih je 31,500.037 K. Čisti dobiček je znašal 219.302 K 72 h; k rezervnemu zakladu se je naložilo 53.710 K 31 h, v dobrodelne namene se je darovalo 144.781 K.

(Mestne hranilnice ljubljanske) računski zaključek za leto 1904 izkazuje: denarni promet v znesku 28,109.691·27 K; stanje hranilnih ulog 20,408.932·23 K; imetje znaša 21,247.699·69 K; bremena 20,559.861·59 K; hranilnici lastno premoženje 687.838·10 K. Končni uspeh vsega hranilničnega premoženja za l. 1904 znaša 72.673·49 K. Uspeh petnajste upravne dobe se sme imenovati zadovoljiv in je ta hranilnica vredna vsega zaupanja.

\* (Požar.) V vasi Perudini pri Vinicah je dne 10. aprila t. l. nastal požar pri posestniku Juršiniču. Pogoreli ste dve hiši z vsem gospodarskim poslopjem, škode je čez 8000 K. Vrla požarna bramba iz Vinice je s svojim pridnim delovanjem obvarovala, da se ni požar dalje širil in vso vas upepelil.

\* (Število hiš v Ljubljani.) Vsled potresa 14. aprila 1895 so v Ljubljani vsega skupaj podrli 151 hiš; novih hiš se je pa v zadnjem desetletju sezidalo 378. Pred potresom je štel mesto 1373 hiš in sedaj 1706, ker je tudi Vodmat s 106 hišami k mestu priklopnjen.

\* (Odlikovanje.) Slovenec Ferd. Vodušek, sedaj podkanonir v 4. trdnjanskem artilerijskem regimentu je dobil dovoljenje, da sme nositi francosko kolonjalsko kolajno z agrafu „Sahara.“

\* (Grozen potres) je bil v severni Indiji. Več mest je porušeni, prebivalstva nad 15.000 pokopano pod razvalinami.

\* (Predsednik ameriške ljudovlade) o dolžnostih mater in o ločitvi zakona. Rooseveltu in tudi Amerikancem sploh se ne more očitati ne nazadnjaštvo in še manj tista strašna pošast: „klerikalizem“. In ta mož je na nekem narodnem zborovanju mater govoril takole: „Katera prava mati bo svoje vesele in žalostne izkušnje zamenjala z življenjem mrzle samopridnosti, neprestanih zabav, zamenjala, samo da se ogne vsake skrbi, za življenje, ki nudi največjo zločnost in razkošnost, a dobesedno nima prostora odveč za otroke? Može in žene, ki se namenoma odpovedo največjemu blagoslovu otrok, bodi si radi pokvarjenosti, površnosti, omrzlosti, razuzdanega uživanja ali pa tudi ker so nezmožni ločiti važno od nevažnega, taki ljudje zaslužijo samo globoko zaničevanje, kakoršno imamo za vojaka, ki uteče iz bitke, ali za moža, ki noče delati za vzdrževanje tistih, ki so od njega odvisni. Da biva taka vrsta žensk v ameriškem življenju, kaže jasno s številkami spričano dejstvo, da v nekaterih krajih izginjajo družine, ter se strašno množe številke ločenih zakonov. To, da je ločitev tako lahka, je za narod poguba, prokletstvo za družbo, huda grožnja domači hiši, vir nesreče za omožene in vspodbuda za nenravnost, huda stvar za moške in še bujša za ženske“. Prosim, pomnite, kdo je to izrekel!

\* (S čim zdravijo Japonci rane?) Marsikateri zdravnik v japonskih lazareti se je čudil, da se rane Japoncem tako hitro zacelijo. Japonci zdravijo rane — z ogljem od slame. To „ogljje“ ima izredno lastnost, da popije z nenavadno hitrostjo vse tekoče materije iz rane in se vsled tega rana nenavadno hitro zaceli. Za napravo tega slamnatega oglja je dobra vsaka slama, bodisi sveža ali stara, dobra ali gnjila. Pač pa rabijo Japonci za to slamo od riža. To slamo zažgo na kamenitih tleh kake čumnate, potem, ko so okna in vrata dobro zaprli, da zabranijo pristop kisiku. Tako napravljeno ogljje je popolnoma prosto vseh bakterij in ne stane skoro nič. To sredstvo je iznašel japonski zdravnik Kirkuzi.

## Naznanila mestnega magistrata.

(Seja občinskega odbora v Rudolfovem) z dne 15. aprila 1905. — Navzoči: župan g. pl. Sladovič; svetovalci gg. Rosman, Umek, Gustin; odborniki gg. Ferlič, Golia, Mogolič, Morauc, Mramor, Skale, Vidic, Windischer; virilni glasi gg. Bergman, Luser, Ogoreutz; zapisnikar tajnik Stukelj. Gospod župan konstatuje sklepčnost odbora, otvori sejo, imenuje kot overovatelja zapisnika današnje seje g. Mramorja in g. Vidica, ter preide k dnevnemu redu. — 1.) Poročilo županstva o prošnji prostovoljnega gasilnega društva v Rudolfovem za zgradbo orodjarne. G. župan prebere prošnjo gasilnega društva ter predloži dotični načrt za zgradbo orodjarne. Ista bi se postavila na prostor, kjer je sedaj mestna pečnica. Gasilno društvo si preskrbi samo potrebni prostor od sosedov. Ulica, katera je ravno na tem mestu ozka, bi se pri tej priložnosti tudi primerno razširila. Ker je sedanji prostor v mestnem poslopju, kjer se nahaja gasilno društvo, popolnoma nepripraven, priporoča g. župan, da se predloženi načrt odobri in stavba orodjarne izroči stavbenemu odseku za mestno hišo v izvršitev. Po debati, v kateri so se razni gg. odborniki tudi izjavili za potrebno zgraditev iste, se predlog soglasno sprejme, načrt odobri ter dotičnemu odseku naroča, da delo izvrši. Na to g. župan javno sejo zaključí ter otvori tajno sejo. 2.) Poročilo županstva o dopisu c. kr. poverjeništvu finančne straže za podelitev dovoljenja prodaje denaturiranega špirta g. Marije Seidl. — Sklene se, da se prošnja g. Marije Seidl za podeljenje prodaje denaturiranega špirta odkloni. 3.) Poročilo županstva o dopisu c. kr. okrajnega glavarstva za podelitev koncesije za izvrševanje gostilničarske in krčmarske obrti gosp. Amalije Poula. Sklene se, da se ne ugovarja proti podelitvi naprošene koncesije g. Amalije Poula. 4.) Poročilo županstva o pritožbi g. Franciške Plaper proti odloku mestnega županstva dne 24. marca 1905, št. 367. Pritožba g. Franciške Plaper se odbije. 5.) Poročilo policijskega odseka o prošnjah za oproščanje pasjega davka. Policijski odsek predlaga, da se prošnjam ustreže in se oprostitjo od plačevanja pasjega davka za leto 1905 sledeči gg.: Ludovik Ferlič, Antim Müller, Franc Perko, Franc

Klemenčič, Franc Mramor, Franc Nagelj in Antonija Bevc, a le pod pogojem, da morajo imeti pse-čuvaje vedno na verigi priklenjene. Ta predlog se soglasno sprejme. Ker je dnevni red končan, g. župan sejo zaključí.

## Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Blag. g. nadučitelj je nabral v Črnomlju od različnih dobrotnikov 124 K. Blag. gosp. dr. K. Slane je naklonil neko sodnijsko kazen 50 K. Veleblag. g. Jozefina Hočevar v Krškem je darovala 60 K. Veleč. g. Fr. Schweiger, dekan 10 K. Veleč. g. župnik Mart. Nemanič 5 K. Veleč. gosp. župnik Andrej Ramoveš 10 K. Mervec Mina 3 K. Srčno zahvaljujem vse blage dobrotnike, posebno pa blag. gospoda Šetino za njegov plemeniti trud, želeč, naj dobi posnemalcev.

Dr. Jos. Marinko.

## Listnica upravnništva:

Kdor želi od upravnništva kakšnega primernega pojasnila, mora vsikdar vpsolati znamko za 10 vin. za pismo, sicer se na takšna vprašanja nikakor ne more ozirati.

## Umrli so:

26. aprila: Lazar Uršula, samska kuharica, 68 let, vnetje prsne mreže, št. 208.

## Loterijske številke.

TRST, 15. aprila	5	67	25	90	41
GRADEC, 22. aprila	17	9	70	67	59

## Tržne cene dne 18. aprila 1905 v Rudolfovem.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica . . . . .	17	56	Leča . . . . .	11	71
Rž . . . . .	13	66	Bob . . . . .	9	76
Koruzna . . . . .	13	33	Ajda . . . . .	11	04
Oves . . . . .	6	83	Proso . . . . .	10	40
Ječmen . . . . .	11	04	Soršca . . . . .	13	66
Krompir . . . . .	6	50	Lan . . . . .	—	—
Fižol . . . . .	11	71	Jajca po 5 za 20 vinarjev.		
Grah . . . . .	11	71			



(113)

Tužnega srca javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša preljubljena mati, oziroma stara mati in tašča, gospa

## Jera Majzelj

posestnica

danes ob 1¼ uri po noči, v 72. letu svoje starosti, po dolgi mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajneke bode v sredo dne 3. maja ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti v Št. Jerneju na tamnojnje pokopališče.

Svete maše zadušnice služile se bodo v več cerkvah. Predrago rajnko priporočamo v blag spomin in molitev.

ŠT. JERNEJ, dne 1. maja 1905.

Anton Majzelj, Franc Majzelj, sinova. — Josipina Majzelj, Minka Druškovič, Ana Vodnik, Franciška Pavlin, hčere. — Andrej Druškovič, Gašpar Vodnik, Alojzij Pavlin, zetje. — Antonija Majzelj roj. Marok, Antonija Majzelj roj. Anderlič, sinaha. — Vsi vnuki in vnukinje.

V Velki Bučni vasi, fare Prečina, v bližini Novega mesta in postaje, je na prodaj za 3000 kron (111-3-1)

prav  
lepo **gospodarstvo.**

Hiša na dva konca, hlevi, kozolec (dopler) vrt, njive, dva dela hoste in sploh vse, kar spada k dobremu gospodarstvu. — Natančno se izve pri Antonu Žura v Mačkovcu št. 5, pošta Št. Peter.

## Preklic!

(105-0-1)

Podpisani prekličem s tem svoji ženi Ani Bobnar roj. Červan iz Podgore št. 10 občine Prečina, dano pooblastilo ter ji odrekam vsako pravico, sploh tudi najmanjšo stvar od mojega posestva prodati. V to svrhu postavil sem jeroba ali kuratorja Franc Bobnarja iz Brezove rebri št. 14, občine Ajdovec, kateri ima vso skrb čez celo moje premoženje. Nadalje tudi svarim vsakega, moji ženi denar ali kaj jednacega posojevati, ker jaz nisem plačnik.

Janez Bobnar iz Podgore št. 10,  
sedaj v Leadville 516 Elm St. Colorado, Amerika.

Št. 43.

## RAZGLAS.

Podpisani okrajni cestni odbor razpisuje

### ofertno obravnavo

zaradi oddaje poprave ločenske okrajne ceste št. 50 pri Hočevrjevem marofu po predležečem načrtu in troškovniku.

Dotične pismene ponudbe se bodo sprejemale do 4. maja t. l. do 12. ure popoldne. — Ponudba mora obsežati: ime, priimek, poklic in stanovanje, ponudbo v številkah in besedah ter mora biti z 1 K kolekovana.

Načrti, pogoji in troškovnik se lahko ogledajo vsak dan ob uradnih urah pri županstvu Šmihel-Stopiče v Kandiji.

Okrajni cestni odbor Rudolfovo,  
dne 31. januarja 1905.

(95-2-2)

Načelnik:  
Jos. Zurec.

## Konjarja in volarja

(106-0-1)

se išče za gospodarstvo deželne kmetiške šole na Grmu.  
Plača 16 kron na mesec. Nastop službe takoj.

## Popolnoma novo kolo za dame

(Diana-Dürkopp)

### in šivalni stroj

(112-0-1)

je na prodaj v Kandiji hiš. št. 15.

## Posojilnica pri Sv. Križu pri Kostanjevici

ima

v nedeljo 14. maja t. l. v svoji pisarni ob 3. uri popoldne  
(v slučaju nesklepčnosti ob tej uri pa ob štirih)

## redni občni zbor.

Dnevni red:

- 1.) Račun za l. 1904.
- 2.) Volitev načelstva in nadzorstva.
- 3.) Predlogi.

(108)

## MLINAR

samostojen, dober, trezen, se sprejme takoj  
ali čez 14 dni. Plača, hrana prav dobra. —  
Pojasnila daje

(110-3-1) g. Zurec, gostilna „Štembur“ v Kandiji.

## LEPO APNO

ima vedno na razpolago od 1. aprila nadalje do sv. Mihaela

Jože Lavriha,

(71-2-2)

Dol. Nemška vas, pošta Trebnje.

## Lepo podstrešno

(107-0-1)

## stanovanje

obstoječe iz dveh sob, in kuhinje

je takoj za oddati v R. Dolenc-ovi  
hiši na trgu sv. Katarine v Novem mestu.

Pogoji se zvedo v isti hiši v I. nadstropju na levo.



## Službo logarja

išče mlad, trezen,  
tega posla vajen

(104-2-1) mož. — Ponudbe sprejme

Andrej Markovič na Radohi, pošta Črmošnjice.



Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

## Kapljice sv. Marka.

(269-20-12)



kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetijski hiši.  
Dobiva se samo: „MESTNA LEKARNA, ZAGREB. — Raditega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošlje. Cena je naslednja in sicer franko postavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K — v || 3 ducati (36 stekl.) 11 K — v  
2 ducata (24 stekl.) 8 K — v || 4 ducati (48 stekl.) 14 K 60 v  
5 ducatov (60 stekl.) 17 K — v

Na razpolago imam na tisoče priznanih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim uspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčić, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

MESTNA LEKARNA, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka. Ustanovljeno l. 1360.





## HAMBURG - AMERIKA

Iz Ljubljane v  
**NOVI YORK** samo  
**6 dni** z dobro, prosto hrano.

Odhaja se iz LJUBLJANE vsak ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Izvrstna, sigurna vožnja z brzoparniki.  
 (233-24-16) Pojasnila po večkrat brezplačno.

Zastopnik: **FR. SEVNIČ, Ljubljana**

31 Dunajska cesta 31 — zraven srange.

## Lepo stanovanje

obstoječe iz 3 velikih sob kuhinje, shrambe in kleti, je takoj za oddati pri JANEZ-u KOŠAK, gostilničarju v Novem mestu. (39-0-6)

Ponos vsake gospodinje je dobra kava.

**Kathreinerjeva Kneippova sladna kava**

se ne bi smela pogrešati več v nobenem gospodinjstvu, kadar se napravlja vsakdanja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvirne zavoje z imenom „Kathreiner“ in ne kupujte nikoli, kar se odtehtuje odprto.

## UČENEC

(82-3-3)

ki ima veselje za  
 pekarski obrt  
 se takoj sprejme pri  
**Janez Mechora v Novem mestu.**

Sprejme se takoj (109-3-1)

## krepek in pošten mladenič

kateri ima veselje do mesarske obrti, pri gosp. Josipu Hrovat-u, mesarju v Žužemberku, pri katerem se jih je že v tej obrti veliko dobro izvežbalo.

## V Kandiji pri Rudolfovem je iz proste roke na prodaj veliko posestvo

obstoječe iz dveh hiš, hleva, svinjaka in kozolca. Pri hišah se nahaja lep vrt, njive in travnik.

Več pove lastnica

(94-0-2)

Zofija Kastelic v Kandiji.

2 2

## prodajalni

(93-0-2)

na Glavnem trgu v Novem mestu ste za oddati. Ena takoj, druga s 1. julijem 1905. — Ravno tam so dobiti

lepa namizna jabolka in izvrstno dolensko vino lastnega pridelka v majhni in večji množini. Natančneje pri

g. Ant. pl. Fichtenau v Novem mestu.

## Pomočnika podobarja

sprejme takoj

Franc Ciber,

(103-0-2)

podobar v Kandiji pri Rudolfovem.

Samo

6 dni



Samo

6 dni

## iz Havra v Newyork.

„Francoska prekmorska družba.“

Edina najcenejša in najkrajša črta čez PARIZ in HAVRE

## v AMERIKO.

Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek.

Vsak potnik ima prosto hrano z vinom že od Bazeln naprej.

Vozne liste in brezplačna pojasnila daje edino konces. potovalna pisarna

Ed. ŠMARD

(129-24-24)

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18

nasproti znane gostilne pri „Figovcu“.



Vidmanić kaže seljanom moč „Pakraških kapljic in Slavonske biljevine.“

Pozor! Bolnemu zdravje!

Pozor! Slabemu moč!

Pakraške kapljice in Slavonska biljevina sta danes dva najbolj priljubljena ljudska leka, ker delujejo gotovo z najboljšim uspehom, ter si tako pridobivajo sloves po vseh delih sveta. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Pakraške kapljice: delujejo proti vsem boleznim želodca in črev, odstranjujejo krče, bolečine v želodcu, preganjajo vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, odganjajo male in velike gliste, odpravljajo mrzlico in vse od te izhajajoče bolezni. Lečijo dalje vse bolezni na jetrih in slezah. Najboljše sredstvo proti bolezni maternice in madrona, vsled česar ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naroči naj jih vsakdo pod naslovom: Peter Jurišić, lekarnar, Pakrac 205, Slavonija. Denar naj se pošlje naprej ali s povzetjem. Cena je sledeča in sicer franko na vsako pošto:

12 stekl. (1 tucat) 5.— K, 24 stekl. (2 tucata) 8·60 K, 36 stekl. (3 tucati) 12·40 K,  
48 stekl. (4 tucati) 16.— K, 60 stekl. (5 tucator) 18.— K

Slavonska biljevina: se rabi z uprav sijajnim in najboljšim uspehom proti zastarelemu kašlju, bolesi v prsih, prehlajenju, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, zbadanju, kataru, odstranjuje goste sline in deluje izvrstno pri vseh tudi najstarejših boleznih v prsih in na pljučih.

Cena je naslednja franko na vsako pošto:

2 izvoznih stekl. 3·40 K, 4 izvozne stekl. 5·80 K, 6 izvoznih stekl. 8·20 K.

Manj kot dve steklenici se ne pošilja. Denar naj se pošlje naprej ali se pa povzame. Prosim, da se naročuje samo in izrecno le pri meni pod naslovom:

Peter Jurišić, lekarnar, Pakrac br. 105, Slavonija.

(281-20-11)

## Ženske lase

zmešane in rezane kupujem na malo in veliko. Vsaki nabiralec las, naj se prepriča, da plačujem od zdaj najvišjo ceno. — Izdelujem vsa vlasolarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovšem izdelku. — V zalogi imam najfinejša mila, dišave za obleko, glavnike za dame itd.

Spoštovanjem se priporočujem

(276-24-11)

Ivan Svetec, brivec in vlasoljar  
Glavni trg (nasproti mestne hiše).

## Lepa štacuna

je za oddati v najem z vso opravo vred v Vel. Brusnicah št. 7. Več pove (92-3-2) Janez Uhernik v Brusnicah št. 27 (Dolenjsko).

Imam v kleti

(263-12-12)

več 100 hktl. pristnega belega in črnega vina

nekaj fine rakije, tropinovca in brinovca. Vse solidno postavljeno tudi v moji posodi na tukajšnji državni kolo-dvor po primerno nizki ceni.

Ivan Pujman,  
posestnik in trgovec — Vodnjan-Dignano Istra.

## HIŠA

z lepim vrtom

je iz proste roke na prodaj v Novem mestu, Križatijske ulice št. 138. — Več se izve pri

Medved-Souvan, Ločna pri Novem mestu.

## Jaz

ne poznam v dosego nežnega, čistega lica in odstranitev pég, boljšeega in vspešneje delujočega zdravnega mila kot je znano

Bergmann-ovo lilijino milo

(znamka: 2 rudarja)

tvrdke Bergmann & Co., Tečen ob Elbi.

Dobi se komad po 80 h pri: lekarnarju S. pl. Sladovič in v trgovini Alfons Oblak v Novem mestu.

## VAJENEC

ali učenec dobrih starišev se takoj sprejme v kovaški obrt.

Natančneje pri

Ignac Iljaš-u, kovaču v Rudolfovem.

Zahtevajte pri nakupu

(125-28-25)

# Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Ono je

zajamčeno čisto

in brez vsake škodljive primesi.

Pere izvrstno.



Varstvena znamka.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

GEORG SCHICHT, Aussig. — Največja tovarna te vrste

Dobiva se povsod! — na evropskem ozemlju. — Dobiva se povsod!